ISSN: 3060-4923 Impact Factor –7,212

MUSIQA TA'LIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH ORQALI O'QUVCHILARNING IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH

Xodjayeva Mavludxon Latipovna
Andijon davlat Pedagogika instituti Ijtimoiy va amaliy fanlar fakulteti Tasviriy san'at va musiqa ta'limi kafedrasi o'qituvchisi
https://doi.org/10.5281/zenodo.22843509

ANNOTATSIYA. Mazkur tezisda musiqa ta'limida raqamli texnologiyalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari hamda ularning o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishdagi o'rni yoritiladi. Raqamli ta'lim resurslari, multimedia va interaktiv vositalardan foydalanish orqali o'quvchilarning musiqiy faoliyati, mustaqil fikrlashi va ijodiy tashabbuslarini rivojlantirish masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, raqamli texnologiyalardan musiqa tinglash, ijro etish va ijodiy topshiriqlarni bajarishda foydalanish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi.
Kalit so'zlar: musiqa ta'limi, raqamli texnologiyalar, multimedia, interaktiv vositalar, ijodiy qobiliyat, musiqiy faoliyat, mustaqil fikrlash, musiqiy ijodkorlik.

АННОТАЦИЯ. В тезисе рассматриваются педагогические возможности использования цифровых технологий в музыкальном образовании и их роль в развитии творческих способностей учащихся. Анализируется применение цифровых ресурсов, мультимедийных и интерактивных средств для активизации музыкальной деятельности, самостоятельного мышления и творческой инициативы обучающихся. Также рассматриваются возможности цифровых технологий при слушании, исполнении музыки и выполнении творческих заданий.
Ключевые слова: музыкальное образование, цифровые технологии, мультимедиа, интерактивные средства, творческие способности, музыкальная деятельность, самостоятельное мышление, музыкальное творчество.

ABSTRACT. This thesis examines the pedagogical potential of digital technologies in music education and their role in developing students' creative abilities. It focuses on the use of digital resources, multimedia and interactive tools to enhance musical activity, independent thinking and creative initiative. The study also considers the use of digital technologies in music listening, performance and creative learning tasks.
Keywords: music education, digital technologies, multimedia, interactive tools, creative abilities, musical activity, independent thinking, musical creativity.

Bugungi kunda ta'lim jarayonini raqamlashtirish zamonaviy pedagogikaning muhim yo'nalishlaridan biriga aylanmoqda. Raqamli texnologiyalarning ta'limga joriy etilishi o'quvchilarga axborotni turli shakllarda qabul qilish, mustaqil izlanish olib borish va o'z ijodiy g'oyalarini amaliy faoliyat orqali namoyon etish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Ayniqsa, musiqa ta'limida raqamli

vositalardan foydalanish an’anaviy o‘qitish usullarini zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan uyg‘unlashtirish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi.

Musiqa fani o‘quvchilarning nafaqat nazariy bilimlarini, balki eshitish, ritmni his qilish, musiqiy tasavvur, ijro va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga yo‘naltirilgan. Shu sababli musiqa darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanish o‘quvchilarning darsdagi faolligini oshirish va ijodiy faoliyatini qo‘llab-quvvatlashning samarali vositalaridan biri sifatida qaralishi mumkin. Audio va video materiallar, multimedia taqdimotlari, interaktiv dasturlar hamda elektron musiqiy resurslar dars mazmunini boyitib, o‘quvchilarning musiqiy jarayonni yanada faol idrok etishiga yordam beradi. Raqamli texnologiyalarning muhim pedagogik imkoniyatlaridan biri — o‘quvchini tayyor bilimni qabul qiluvchi emas, balki ta’lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirishdir. Masalan, o‘quvchilarga ma’lum bir musiqa asarini tinglab, uning xarakteri, tempi, ritmi va ijro xususiyatlarini aniqlash; raqamli vositalar yordamida sodda ritmik ketma-ketlik yaratish yoki berilgan mavzu asosida musiqiy g‘oya ishlab chiqish kabi topshiriqlar berilishi mumkin. Bunday faoliyat o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, musiqiy tasavvuri va ijodiy yondashuvini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar o‘quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olish uchun ham qulay sharoit yaratadi. Musiqiy qobiliyat va tayyorgarlik darajasi turlicha bo‘lgan o‘quvchilarga murakkabligi bo‘yicha farqlangan topshiriqlar berish, ularning o‘zlashtirish jarayonini qo‘llab-quvvatlash va mustaqil ishlashiga imkon yaratish mumkin. Bu esa musiqa ta’limida individuallashtirilgan yondashuvni kuchaytiradi. Biroq raqamli texnologiyalardan foydalanishning o‘zi ta’lim samaradorligini avtomatik ravishda ta’minlamaydi. Texnologik vositalar musiqa darsining maqsadi, mazmuni va metodik vazifalariga mos tanlanishi lozim. O‘qituvchi raqamli resurslardan foydalanish jarayonida o‘quvchining mustaqil ijodiy faoliyatini cheklab qo‘ymasligi, aksincha, undan yangi g‘oyalarni izlash va musiqiy faoliyatni rivojlantirish vositasi sifatida foydalanishi muhimdir. Shu nuqtayi nazardan, musiqa ta’limida raqamli texnologiyalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlarini o‘rganish, ularning o‘quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishdagi o‘rnini aniqlash hamda dars jarayonida samarali qo‘llash usullarini belgilash dolzarb pedagogik masalalardan biridir.

Mazkur tezisning maqsadi — musiqa ta’limida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini yoritish hamda ularning o‘quvchilarning ijodiy qobiliyati, mustaqil fikrlashi va musiqiy faoliyatini rivojlantirishdagi pedagogik ahamiyatini asoslashdan iborat.

Raqamli texnologiyalarning musiqa ta’limiga joriy etilishi o‘quvchilarning musiqiy faoliyatini tashkil etish shakllarini kengaytirish imkonini bermoqda. Bunda raqamli vositalar darsning maqsadini belgilovchi omil emas, balki o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi pedagogik vosita sifatida qaralishi lozim. Ularning samaradorligi texnologiyaning mavjudligi bilan emas, balki undan metodik jihatdan to‘g‘ri foydalanish bilan belgilanadi.

Raqamli texnologiyalar musiqiy ijro jarayonini ham takomillashtirish imkonini beradi. O‘quvchilar qo‘shiq yoki musiqiy asarni o‘rganish jarayonida audio namunalarni qayta tinglash, ijrosini yozib olish va natijani tahlil qilish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Masalan, o‘quvchi qo‘shiq ijrosini yozib olib, uning ritm, temp va talaffuz jihatlaridagi kamchiliklarini o‘qituvchi bilan birgalikda aniqlashi mumkin. Bu o‘z-o‘zini nazorat qilish va ijro ko‘nikmalarini takomillashtirishga xizmat qiladi. Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalardan foydalanish musiqa darslarini yanada

interaktiv va ijodiy tashkil etish imkonini beradi. Ular o‘quvchilarning musiqiy tasavvuri, mustaqil fikrlashi va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Raqamli vositalardan maqsadli va pedagogik jihatdan to‘g‘ri foydalanish musiqa ta’limi samaradorligini oshirishning muhim omilidir. Raqamli vositalarning yana bir muhim imkoniyati — o‘quvchilarning musiqiy ijodkorligini qo‘llab-quvvatlashdir. Elektron musiqa dasturlari va interaktiv vositalar yordamida sodda ritmik ketma-ketlik, kuy yoki musiqiy kompozitsiya yaratish topshiriqlarini tashkil etish mumkin. Masalan, o‘quvchilarga “Bahor kayfiyatini musiqa orqali ifodalang” mavzusida kichik ijodiy topshiriq beriladi. Ular avval musiqaning xarakterini belgilaydilar, so‘ng ritm va tovushlar ketma-ketligini tanlab, o‘z g‘oyalarini raqamli muhitda sinab ko‘radilar. Natijada o‘quvchida musiqiy tasavvur, mustaqil qaror qabul qilish va ijodiy fikrlash rivojlanadi

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Bauer W. I. Music Learning Today: Digital Pedagogy for Creating, Performing, and Responding to Music. New York: Oxford University Press, 2020.
2. Dorfman J. Theory and Practice of Technology-Based Music Instruction. — New York: Oxford University Press, 2013.
3. OECD. Digital Education Outlook 2023: Towards an Effective Digital Education Ecosystem. — Paris: OECD Publishing, 2023.
   Randles C. Music Education: Navigating the Future. — New York: Routledge, 2015.
4. Savage J. Reconstructing music education through ICT // Research Studies in Music Education. — 2007. — Vol. 28, No. 1. — P. 3–18.
5. Webster P. R. Music teaching and technology // The New Handbook of Research on Music Teaching and Learning. — Oxford: Oxford University Press, 2002.
6. UNESCO. Digital Education Guidance and Recommendations. — Paris: UNESCO, 2023.
7. O‘zbekiston Respublikasi. “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonun. O‘RQ-637-son, 2020-yil 23-sentabr.